

SAARIKOSKI DETTMANN

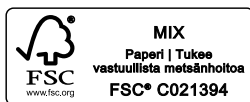
PELIN HENKI

**SASKA SAARIKOSKI
HENRIK DETTMANN**

PELIN HENKI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ • HELSINKI

Ensimmäinen painos

© Saska Saarikoski, Henrik Dettmann ja WSOY 2025

ISBN 978-951-0-50111-5

Werner Söderström Osakeyhtiö

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

ALUKSI

VIIMEISTELEN TÄTÄ KIRJAA kesämökillä Saimaan rannalla. Kesä on ollut poikkeuksellisen lämmin. Ilmatieteen laitoksen mukaan 25 asteen hella on ylittynyt jo 63 päivänä. Järveen on täytynyt juosta kirjan ääreltä vähän väliä.

Henrik Dettmannin ja minun yhteisestä Yhdysvaltain-matkasta on tätä kirjoitettaessa kulunut vähän yli vuosi. Matka on kulkenut mukanani vihreinä ruutuvihkoina, joihin olen tehnyt muistiinpanoja retken tapahtumista sekä Henkan haastatteluista. Työpöytäni on ollut neljän kuukauden vuorotteluvapaani aikana milloin täällä Savossa, milloin Gavdosin saarella Kreikassa, milloin kotonani Helsingissä. Olen lähettänyt tekstistä säännöllisesti versioita Henkalle, joka on palauttanut ne versaalilla tehdyillä korjauksilla ja täydennyksillä varustettuina. Joskus Henkan viestit ovat tulleet Espanjasta, joskus Prahasta, joskus Singaporesta. Maailmasta on tullut pieni pallo. Melkein päivittäin Henkka on tekstannut minulle jonkin ajatuksen tai artikkelin, josta »olisi hyvä vähän puhua». Puheenaiheita ovat tarjonneet esimerkiksi Suomen surkea menestys Pariisin olympiakisoissa sekä Lauri Markkasen solmima suunnattoman suuri NBA-sopimus.

Olemme tavanneet, jos olemme sattuneet samaan aikaan Helsinkiin. Kovin usein niin ei ole kuitenkaan tänä kesänä käynyt, sillä Henkalla on riittänyt kiireitä. Vaikka Henkka ei ole enää maajoukkueen päävalmentaja, hän on Susijengin toiminnassa ja matkoilla tiiviisti mukana.

TUTUSTUIMME HENKAN KANSSA vuonna 2013, kun haastatelin maajoukkueen päävalmentajaa *Helsingin Sanomiin*. Juttu ilmestyi lehden sunnuntaisivuille otsikolla »Henrik Dettmann on filosofi suden vaatteissa». Otsikko viittasi maajoukkueen Susijengi-lempinimeen, mutta yhtä lailla Henkan luonteen kaksijakoisuuteen, jonka olin saattanut jo ensimmäisen keskustelumme aikana vaistota. Henkka oli urheilupiireissä tunnettu suorasanaisena ja joskus rähinöintiinkin taipuvaisena henkilönä, mutta suden karvan alta näytti minusta pilkottavan merinolampaan pehmoinen villa. Tämä ensivaikutelma on vuosien mittaan vahvistunut.

Henkka oli haastatteluun tyytyväinen, mutta vielä tyytyväisempi hän oli kolumniin, jonka kirjoitin vähän myöhemmin yhden Henkan haastattelussa heittämän lauseen pohjalta. Lause kuului: »Syötä pallo vapaalle miehelle.» Olin jäänyt miettimään, miksi puoli vuosisataa huipputasolla valmentanut henkilö oli haastattelussa nostanut esiin niinkin itsestään selvän asian. Ajatuksen alla täytyi olla jokin isompi idea. Kolumnissani tulin siihen tulokseen, että kysymys oli enemmästä kuin pallon toimittamisesta hyvään paikkaan. Kysymys oli pelaajien välisen luottamuksen osoittamisesta ja rakentamisesta.

Ensimmäinen haastattelu ja sen pohjalta syntynyt kolumni olivat hyvä esimerkki tavasta, jolla ajatustenvaihto on myöhemminkin välillämme toiminut. Henkka kertoo kokemuksistaan ja ajatuksistaan, minä kuuntelen, kyselen ja jatkokyselen. Jotkut Henkan ajatukset ovat pinnalla seilaavia jäälauttoja, mutta toiset jäävuoria, joiden pinnanalaisesta osasta paljastuvat kymmenien vuosien valmennustyössä kasautuneet ajattelun kerrokset. Minun tehtäväni on erottaa lautat vuorista ja kirjoittaa vuoret tarinoiksi.

Henkka pyysi lupaa saada käyttää kolumniani koulutus-tilaisuuksissa, joita hän pitää koripallovalmentajana saamistaan opeista. Imarrelluna annoin luvan. Vähän myöhemmin Henkka kertoi WSOY:n pyytäneen häneltä kirjaa ja ehdottaneensa

kustantajalle minua kirjoittajaksi. Suostuin tähänkin pyyntöön ilahtuneena siitä, että kirjan teko antaisi minulle mahdollisuuden jatkaa yhteydenpitoa koripallovalmentajaan, jonka kokemuspiiri ja ajatustapa poikkesivat suuresti omistani minua kovasti inspiroivalla tavalla. Koripallo kiinnostaa aina.

Vuonna 2015 ilmestyi yhteinen kirjamme *Dettmann ja johtamisen taito*. Kirjassa kerrottiin koripallomaajoukkueen päävalmentajan pitkästä urasta ja valmennusopeista. Tässä kirjassa kerrotaan Henkan päävalmentajakauden loppuvuosista ja siitä, kuinka Henkka siirsi tehtävän itse poimimalleen seuraajalle Lassi Tuoville. Samalla pyritään sukeltamaan entistä syvemmälle Henkan ajatuksiin valmentamisesta ja ihmisenä olemisesta yleisemminkin. Kun matka on tehty, tietää, missä on käyty.

OLEMME OUTO TYÖPARI, sillä ihmisinä olemme eri puusta veistettyjä. Henkka on pedantti, minä olen sinne päin. Henkka on suunnittelija, minä *carpe diem*. Henkka on Excel, minä muistiinpano ruutupaperissa. Henkka on Paul McCartney, minä olen Stu Sutcliffe. Sellainen vastakohtaisuus voi olla hedelmällistä kirjallisen yhteistyön kannalta, mutta joissakin muissa asioissa, kuten matkustamisessa, se voi tuottaa haasteitakin. Mutta palaan siihen myöhemmin.

Muovailen ajatuksia työkseni. »Jos nämä mielipiteet eivät kelpaa, on minulla muitakin», luki joskus Twitter-esittelyssäni. Se oli sitaatti Groucho Marxilta. Oikeasti en suhtaudu työhöni aivan näin kevytmielisesti, mutta pitkään kirjoitustöitä tehneenä olen oppinut huomaamaan, että ikuisia totuuksia ainakin sanomalehtityössä on kovin vähän. Monet asiat näyttävät toisesta näkökulmasta katsottuna toisenlaisilta. Yritän ymmärtää maailmaa, mutta eihän maailma siitä piittaa. Meillä ammattiajattelijoidella on tänään yhdenlaisia ja huomenna toisenlaisia ajatuksia, eivätkä ne ajatukset ole missään kiinni vaan leijailevat taivaalla kuin värikkäät ilmapallot ilman narua.

Henkalla on naru. Se naru on koripallo-otteluiden voittaminen. Henkkakin pyörittelee mielessään monenlaisia asioita, mutta ei niiden älyllisen kiinnostavuuden vaan niiden käyttökelpoisuuden vuoksi. Henkka on tottunut mittaamaan kaikkia vastaantulevia asioita ja ihmisiä sillä perusteella, auttavatko ne hänen joukkuettaan voittamaan koripallo-otteluita.

Henkka imee tietoa sieltä sun täältä ja mistä tahansa. Hän on kuin valtameren ulapalla vettä siilaava hetulavalas. Henkka lukee kirjoja ja lehtiä, selailee verkkoa, tapaa ihmisiä ja saa vinkkejä tutuiltaan. Sitten hän tallentaa vinkit ja linkit kännykkäänsä. Henkan pilveen on kertynyt melkoinen arkisto koripalloon, valmentamiseen, psykologiaan, fysiologiaan, johtamiseen ynnä muuhun liittyvää tietoa. Niinhän tietoa nykyään kerätään: yksi asia johtaa toiseen, eikä valmista tule koskaan. Niin tälle kirjallekin uhkasi käydä. Henkalle tuli aina mieleen vielä yksi hyvä artikkeli, josta olisi hyvä vähän jutella. Lopulta kirjalle oli vain pakko lyödä viimeinen piste.

HENKKA ALOITTI VALMENTAJANA teräväkärkisenä spesialistina niin kuin lahjakas ihminen millä tahansa alalla yleensä aloittaa. Hän luki jo teinipoikana valmennuskirjallisuutta, jota alkoi nopeasti tilata myös Yhdysvalloista. Miten kehittää pelaajien fysiikkaa ja taitotasoa? Miten järjestää puolustus, miten organisoida hyökkäys? Vuosien mittaan Henkka syvensi ja lavensi osaamistaan. Se tapahtui usein kriisien kautta. Urheilussa kriisi on häviäminen. Kun Henkan joukkue ei enää voittanut, hänen oli pakko etsiä uusia toimintatapoja. Ne oli löydettävä nopeasti, sillä huippu-urheilussa ei anneta paljon aikaa eikä monia mahdollisuuksia.

Henkka ei ole toiminut akateemisessa kehikossa vaan itse-
näisesti etsien, löytäen ja kokeillen. Henkka ei ole teorianherra, hän on nikhari. Siis sellainen tyyppi, joka kokeilee ja testailee erilaisien ratkaisujen toimivuutta käytännössä pikemmin kuin

käyttää aikaa suuren systeemin rakentamiseen. Aina, kun kehittää uutta, tarvitaan nikkareita. Näyttäähän tuo toimivan käytännössä, vaan mahtaako toimia teoriassa, teoriaihminen voi kysyä. Henkka ei kysy. Hänelle riittää, että toimii käytännössä.

Meidän kahden yhteistyössä olen ollut enemmän kuin kirurgi, sillä osa ajatuksista on selkiytynyt Henkallekin vasta keskustelujen ja kirjoittamisen kautta. Välillä saatan heittää keskusteluun omia ideoitani tai tarinoitani. Koripallon maailma, jossa liikumme, on kuitenkin Henkan maailma. Minä olen siellä pelkkä turisti.

VALMENTAJA ON IHMINEN, joka toteuttaa ajatuksiaan toisten ihmisten välityksellä. Siksi valmentajan pitää löytää kentälle oikeat pelaajat sopiviin rooleihin. Hänen pitää olla ihmisten keräilijä. Pitkän uran aikana Henkalle on ehtinyt muodostua omat luottoihmisensä, kaiketi myös mustat listansa. Henkalla on lyhyt pinna ja pitkä muisti. Pitää tietää, kenestä on mihinkin. Arvelen löytyväni Henkan rekisteristä kohdasta K kuten kirjoittaja. Toivottavasti myös kohdasta Y. Niin kuin ystävä.

Kirja on tosipohjainen eli Amerikkaa on kierrelty. Joidenkin kirjassa kuvattujen tapahtumien kronologiaa on kuitenkin muutettu ja keskusteluja yhdistetty tai täydennetty jälkikäteen kerronnan selkeyden ja sujuvuuden vuoksi.

I NEW YORK

1. luku

*Kertoo siitä, kuinka gorilla puristi päävalmentajan rintakehää
yhä lujempaa ennen kuin se hellitti kerralla otteensa.*

KAKSI HARMAANTUNUTTA HERRAA istuu Finnairin Airbus-330-lentokoneessa matkalla Helsingistä New Yorkiin. Illallinen on syöty, mutta lasseissa on vielä tummanpunaista viiniä, jota toinen miehistä kädessään pyörittelee. »Eteläafrikkalaista bulkki-viiniä», Henkka sanoo ja työntää kuin tätä tarkoitusta varten muotoillun nenänsä syvälle viinilasin uumeniin. »Aavistus luumua, hiukan nahkainen, ei todellakaan mikään jännitysnäytelmä.» Nyökkään Henkan arviolle vakavan näköisenä, sillä tiedän hänen suhtautuvan punaviineihin tosissaan. Vuodet Ranskassa ja Saksassa ovat jättäneet koripallovalmentajaan jälkensä.

Olemme lähdössä kahdeksi viikoksi kiertomatkalle koripallon kotimaahan. Tarkoituksemme on tutustua ammattilaisliiga NBA:n toimintaan New Yorkissa, käydä tapaamassa Lauri Markkasta Floridassa ja toteuttaa veteraanivalmentajan pitkäaikainen haave: ajaa Massachusettsin länsikolkassa sijaitsevaan Springfieldin kaupunkiin, jossa koripallo vuonna 1891 keksittiin. Henkka on asunut Yhdysvalloissa nuorena ja matkustanut maata ristiin rastiin, mutta koripallon syntymäkaupungissa hän ei ole koskaan käynyt. Se tuntuu hänestä tärkeältä nyt, kun yli puoli vuosisataa jatkunut valmentajan ura on takana päin.

On kulunut melko tarkalleen vuosi siitä, kun Henkka valmensi viimeisen pelinsä Suomen koripallomaajoukkueen päävalmentajana. Kesällä 2022 hän luovutti tehtävän seuraajalleen Lassi Tuoville. Valtava paine katosi kerralla. Henkka kertoo nukkuneensa yönsä rauhallisemmin kuin pitkään aikaan. Mutta samalla, kun luopui päävalmentajan tehtävästä, Henkka tunsu luopuvansa myös osasta itseään. Mikä hän on, jos ei enää valmentaja? Miltä pitkä valmentajaura näyttää nyt, kun se on ohi? Mitä koripallolle kuuluu Suomessa ja maailmalla? Vastauksia näihin kysymyksiin olemme lähdössä Yhdysvaltoihin etsimään.

Henkan urasta ja ajattelusta on kerrottu laajasti edellisessä kirjassamme. Se kirja jätti Henkan Istanbuliin, jossa hän yritti syksyllä 2015 katkaista Beşiktaş JK:n tappiokierrettä. Sen jälkeen valmentaja heitti lyhyen keikan Ranskassa ja johti Susijengiä vuonna 2017 EM-kisoissa Helsingissä. Onnistuneen turnauksen jälkeen Henkka alkoi valmistautua päävalmentajan tehtävästä luopumiseen, mutta se ei lopulta mennyt aivan suunnitelmien mukaan. Harvoin urheilussa menee. Henkan uran viimeiset vuodet ja sen päättyminen on syytä kerrata aluksi. Avaan siis ruutuvihkoni ja teen Henkalle ensimmäisen kysymyksen.

VUODEN 2014 MM-KISOJEN jälkeen selvisi, että Suomi saisi järjestettäväkseen vuoden 2017 EM-kisojen yhden alkulohkon. Se oli todiste siitä, että Suomi oli noussut toden teolla Euroopan koripallokartalle. Susijengi pelasi vuodesta toiseen korkealla tasolla, mutta vielä suuremman vaikutuksen Euroopassa olivat tehneet Susijengin kannattajat, jotka saapuivat turnauksiin tuhansittain kannustamaan joukkuettaan. Suomalaisfaneissa oli raikasta riemua. Suomi oli koripallomaana arvostettu, mutta myös rakastettu.

Kotiturnauksen lähestyessä Henkka oli tehnyt mielessään päätöksen, että tämä olisi hänen viimeinen arvoturnauksensa

päävalmentajana. Hän oli vuosi vuodelta siirtänyt tehtäviä vähitellen muulle valmennustiimille. Puolustuspelistä vastasi nyt Mikko Larkas ja hyökkäyspelin johtaminen oli siirtynyt asteittain Lassi Tuoville. Jukka Toijala oli saanut vastuulleen joukkueen hyvinvoinnista ja pelin erikoistilanteista huolehtimisen. Jukka pitikin hyvän huolen muiden tavaroista, vaan ei aina omistaan. Hänen kännykkäänsä ja silmälasejaan saatiin usein etsiä.

Julkisuudessa jotkut kyselivät, mitä virkaa Henkalla enää oli, kun aikalisilläkään äänessä ei yleensä ollut päävalmentaja vaan apuvalmentajat, aika usein Lassi. Sitä Henkka mietti joskus itsekin. »Olenko jo kuollutta painoa? Vieläkö pystyin elämään peliä, tuntemaan sen virran, vaistoamaan sen suunnan? Vieläkö minulla oli se? Uin syvissä vesissä.»

Olenko jo kuollutta painoa, Henkka mietti.

PAINEITA KASVATTI SE, että julkinen kiinnostus koripalloon oli noussut aivan uudelle tasolle. Henkka havahtui muutokseen, kun *Ilta-Sanomien* lööpissä kerrottiin, että Markkasen perheessä oli paistettu sata lihapullaa kolmelle pojalle. »Ei samperi, minä ajattelin. Nyt me olemme perillä: koripallosta on tullut Suomessa iso juttu!»

Henkka oli riemuissaan, mutta myös kauhistunut. Koripallon huippu oli noussut nopeasti korkealle, mutta ei sillä vielä ollut samanlaista vankkaa pohjaa kuin esimerkiksi jääkiekolla. Parin avainpelaajan loukkaantuminen tai poisjäänti olisi joukkueelle katastrofi. Sen lihapullapojan varsinkin. Ylös oli noustu hitaasti kovalla työllä, mutta alaspäin pääsisi helposti. »Maa-joukkueen päävalmentajana koin kantavani valtavaa vastuuta. Se tarkoitti, ettei valmentajan kipu alkanut edellisiltana vaan jo viikkoja ennen turnausta. Se oli tukahduttavaa, raastavaa puristusta. Kuin gorillan halaus.»

Henkka jakoi töitä ja tehtäviä apuvalmentajien ja muun tiimin kanssa, mutta painetta ja kipua päävalmentaja ei voi delegoida. Päinvastoin, muiden pitää saada jakaa omaa painettaan päävalmentajan kanssa. Maajoukkueessa päävalmentaja päättää viime kädessä suurista ja pienistä asioista. Hän päättää pelaajista, peluutuksesta, taktiikasta – kaikesta. Totta, päävalmentaja ei ole välttämättä äänessä aikalisällä, mutta hän päättää siitä, kuka on. Henkka saattoi jakaa taakkaansa vain koripalloliiton puheenjohtajalle Antti Zittingille ja kotona vaimolleen Mirkalle.

Kisoista tuli Suomelle menestys. Kun Susijengi kaatoi avauspelissä jatkoajalla Ranskan, peliä todisti Ilmalan areenalla yli kaksitoistatuhatta katsojaa. Se oli siihen asti koripallon kaikkien aikojen ennätysyleisö Suomessa. Joukkueen nousevana tähtenä hääri vain 20-vuotias Lauri Markkanen, joka pelasi koko turnauksen melkein 20 pisteen keskiarvolla. Suomen voittokorin Ranskaa vastaan teki Jammu Wilson, jolla on New Yorkin katu-koriskentiltä hankittu kikkapussi täynnä erilaisia harhautuksia ja vääntöjä. Tiukoilla hetkillä yksi mahdollinen pelikuvio Susijengille oli antaa Jammun tehdä taidettaan. Toisessa ottelussa Suomi hävisi trilleripelissä Slovenialle, joka voitti lopulta Euroopan mestaruuden.

Puolaa vastaan päädyttiin jo toisen kerran jatkoajalle pelissä, jossa Suomi oli tipalla hävitä pitkään johtamansa pelin viimeisellä neljänneksellä. Pelin loppuhetkistä kannattaa kertoa hiukan tarkemmin, koska niissä tiivistyi jotakin aika olennaista koripallosta ja valmentamisesta. Puola-pelin huipennusta on käytetty paljon Susijengin ja Henkan omissakin koulutuksissa.

Kun peliä oli jäljellä 59 sekuntia, Suomi oli jäljessä kahdeksan pistettä, selvä peli. Ei sittenkään, sillä häviämisen pelko oli muuttanut Suomen paidoista puolalaisten puseroihin. Puola lipsautti pallon rajan yli. Sasu Salinin kolmosen ja Markkasen kolmen vapaaheiton jälkeen eroa olikin enää kaksi pistettä ja kellossa 15 sekuntia. Kaikki huipentui Puolan sisäänheittoon.

Henkka viittoili aikalisän ja kutsui pelaajat ympärilleen. Edellisenä päivänä Kreikan peliä katsellessaan Henkka oli huomannut kreikkalaisten ovelan tempun: sisäänheitossa puolustavan Kreikan joukkueen pelaaja astui ulos kentältä, jolloin tuomarin täytyy sääntöjen mukaan viheltää peli poikki. Sillä tavalla kreikkalaiset pääsivät näkemään, mitä kuviota vastustajat olivat lähdössä pelaamaan. Henkka päätti kokeilla samaa: sovittiin, että Teemu Rannikko astuisi sivurajan yli. Kävi juuri niin kuin pitikin: Suomi näki, mitä Puola oli suunnitellut. Puolalla ei ollut enää aikalisää jäljellä eikä mahdollisuutta vaihtaa pelikuviotaan. Nyt Suomen oli vain estettävä se, mikä oli tulossa. Kun Suomi vaihtoi Petteri Koposen kentälle Rannikon tilalle, Teemu kuiskasi Petterille, miten hänen kannattaisi puolustaa. Informaatiota siirtyi suoraan pelaajalta pelaajalle. Se on Henkan mielestä hyvän joukkueen merkki. Petteri teeskenteli ensin puolustavansa tomppelina väärään suuntaan, mutta loikkasi ratkaisevalla hetkellä syöttölinjalle niin, että puolalaispelaaja joutui vaihtamaan lennossa syöttönsä kohdetta. Juuri sitä suomalaiset olivat odottaneet. Markkanen katkaisi syötön ja juoksi helposti tasoittavan korin.

Koripallo-ottelussa ja erityisesti sen ratkaisevilla hetkillä kysymys on informaatiosta ja kommunikaatiosta: valmentajien ja joukkueen välisestä tiedon siirrosta, mutta myös informaation välittämisestä pelaajalta toiselle. Susijengi on hyvä joukko kommunikoidaan.

Voitot Ranskasta, Puolasta, Kreikasta ja Islannista veivät Suomen lohkokakkosena jatkopeleihin. Vastaan tuli turnauksen alkupeleissä vaihtelevia otteita esittänyt Italia. Voitto Italiasta veisi Suomen mitalipeleihin. Niin lähellä, mutta niin kaukana.

Italia on aina ollut Suomelle hankala vastustaja. Taas yksi osoitus stereotyyppien typeryydestä. Italialaiset puhuvat käsillään, joten heitä on helppoa pitää temperamenttisina ja epäorganisoituina. Osaavat he kai olla sellaisiakin. Mutta Bella Figuran

alla on kansa, joka rakensi tieverkon, vesijohdot ja jalkapallon catenaccio-puolustuksen. Ja italialaisten pirullinen taktinen taitavuus nousee jostain syystä pintaan aina juuri Suomea vastaan. Taas kerran Italia sekoitti Susijengin pelirytmien, pimensi kaukoheitot ja teki pelistä suomalaisille kaikin tavoin todella ikävän. Selvä tappio päätti hienon turnauksen, jossa Suomen loppusijoitus oli yhdestoista neljällä voitolla ja kahdella tappiolla.

Henkka on oppinut, että koripallossa onnistuminen tai epäonnistuminen ilmoitetaan valotaululla. Italia-peli jäi valmentajaa totta kai harmittamaan, mutta muuten turnaus sujui loistavasti. Ehkä päävalmentajakaan ei ollut vielä ihan turha mies? Tärkeä panos Henkalla oli ollut erityisesti joukkueen rakentamisessa.

Ranskan-kaatajan Jammu Wilsonin Henkka oli parin edellisen vuoden aikana ajanut sisään Susijengiin. Amerikkalaispelaaja tuli Espoon Honkaan vuonna 2009. Hän rakastui Suomeen ja suomalaiseen naiseen ja päätti ruveta suomalaiseksi. Hän opiskeli suomen kieltä niin ahkerasti, että läpäisi tunnetusti vaikean kielikokeen ja sai Suomen passin ennen vuoden 2015 EM-kisoja. Kun Jammu pelasi ensimmäisen maaottelunsa Tampereella vuonna 2015 Ranskaa vastaan, hän oli etukäteen harjoitellut Maamme-laulun sanat, joita mutisi itselleen ääneen vielä pukukopista kentälle lähdetessä. Kansallislaulu ei ole pelaajille vain rituaali, se on tärkeä tunneasia. Siksi Oliver Nkamhoua ei laula ennen peliä synnyinmaasta vaan äidinmaastaan.

Toinen Henkan projekteista oli vanhan sotaratsun Teemu Rannikon houkuttelu viimeiselle ristiretkelle. Sekin idea osoittautui hyväksi, sillä Teemun kokemus, näkemys ja peliäly auttoivat joukkuetta niin kentällä kuin pukukopissa. Linjaa Henkka veti myös kapteenivalinnallaan. Peräti 15 vuotta Susijengin kapteenina toimineen Hanno Möttölan tilalle kapteeniksi nostettiin toisen polven koripalloilija Shawn Huff. Henkan mukaan valinnassa tärkein asia oli sama kuin se aina on: kapteenin kuu-luu näyttää kaikessa toiminnassa esimerkkiä muille. Sellainen

pelaaja ja ihminen Shawn on aina ollut. Hyvänä asiana Henkka piti kuitenkin myös sitä, että kahden kielen ja kulttuurin edustajana Shawn lähetti viestin siitä, ettei Susijengissä ole kantasuomalaisia ja muualta muuttaneita vaan joukkueessa kaikki ovat susia. »Kulttuuri on ihmisen peili», Henkka muistuttaa. »Kapteenina Shawn antoi meille lisää monikulttuurista ymmärrystä siihen, miten joukkueessa jokaiselle annetaan tilaa olla oma itsensä. Mutta tärkeintä oli Shawnin persoona.»

Henkka koki panneensa oikeat palaset oikeille paikoille ja saaneensa kokonaisuuden toimimaan. Vaikeilla hetkillä hän pystyi rauhoittamaan tilannetta ja tekemään päätöksiä. Ja vielä kerran hän oli kestänyt päävalmentajan kivun.

KOTIKISOIHIN MAHTUI MYÖS mieleen jäänyt kirjallinen kohtaaminen. Kisojen alla WSOY:n toimitusjohtaja Timo Julkunen soitti Henkalle ja sanoi, että kustantamalla olisi vieraaan yksi kovasti koripallosta kiinnostunut kirjailija. Olisiko päävalmentajalla mahdollisuutta tavata häntä? Henkka oli luenut yhden Paul Austerin romaanin ja todennut sen aika rasakaaksi tavaraksi, mutta totta kai merkittävän kirjailijan tapaaaminen houkutteli. Valmentaja tarkisti aikataulut ja totesi, että Slovenia-pelin jälkeen olisi sopivasti välipäivä, joten se olisi hyvä ilta istua alas. Illallisjoukkueen kirjalliseksi vahvistukseksi Henkka kutsui valmentajakaverinsa Alpo Suhosen.

Kun Henkka saapui suihkunmärkänä Crown Plaza -hotellin baariin, hän saattoi huomata kirjailijan tutustuneen valkoviiniin jo pintaa syvemmältä. Auster oli kuitenkin innostunut näkemästään koripallo-ottelusta ja pahoitteli kohteliaasti Suomen niukkaa tappiota Slovenialle. Asiantuntevista kommenteista Henkan oli helppoa huomata, että Auster todella tunsikin koripalloa. Se ei välttämättä tarkoittanut, että hän olisi ollut suuri koripallon harrastaja, sillä koripallon ymmärtäminen on osa amerikkalaista yleissivistystä niin kuin hiihtotyölienen tunteminen Suomessa.

Suomi oli ollut Paul Austerille hyvä. Hänen kirjojaan oli aina myyty Suomessa paljon. Eikä ihme. Auster oli *Helsingin Sanomien* edesmenneen kirjallisuuskriitikon Jukka Petäjän suuri suosikki. Ja kun Auster tuli Suomeen, häntä kohdeltiin kuin valtiovierasta. Akateemisessa Kirjakaupassa Austeria haastatteli presidentti Sauli Niinistö. Auster oli illallisen aikana erinomaisella tuulella.

Pöydän ääressä eniten äänessä olivat Suhonen ja Auster. Amerikkalaiskirjailija kertaili parhaita koripallokokemuksiaan, esimerkiksi sitä, kun hän 12-vuotiaana näki Wilt Chamberlainin Madison Square Gardenissa ja tajusi, kuinka pitkä ihminen voi olla. Henkka muistelee olleensa enemmän kuunteluoppilaana herrojen paahtaessa menemään. Henkalla on omanlaisensa suhtautumistapa kirjallisuuteen. Hän lukee paljon: psykologiaa, johtamistietoa, elämäkertoja, aivotutkimusta, romaaneja. Mutta Henkka ei lue lukemisen vuoksi, vaan koska etsii kirjoista ideoita valmentamiseen. Jonkin avaimen johonkin lukoon. Se voi löytyä yhtä hyvin lentokentän kirjatelineestä napatusta populaaritietokirjasta kuin klassikkoromaanistakin. Siksi Henkka tietää kyllä sen, mitä hän itse kirjoista ajattelee, muttei välttämättä sitä, mitä niistä kuuluisi ajatella – tai varsinkaan sanoa. Henkan korkea arvostus kirjailijoita kohtaan voi siksi ilmentyä yllättävänä ujoutena. Olin huomannut sen aiemmalla yhteisellä matkallamme, kun istuimme kolmisin iltaa Finlandia-palkitun kirjailijan Jussi Valtosen kanssa. Alkuun Henkka arasteli maineikasta kirjailijaa, koripalloa rakastava kirjailija taas arvostettua valmentajaa. Kaksi spesialistia ja introverttia, minä pöydässä kolmantena. Onneksi viini on keksitty. Lopulta siitä tuli hieno ilta. Sen sijaan Suhoselle ujous ei ole mikään ongelma.

»Joskus kolmannen valomerkin jälkeen minun täytyi lähteä nukkumaan, mutta Paulilla, Alpolla ja Julkusella taisi olla maailman parannuksessaan vielä pari yksityiskohtaa jäljellä», Henkka muistelee.

ROADTRIP, JONKA TARKOITUKSENA ON ETSİÄ KORIPALLON SIELUA, MUTTA JONKA AIKANA PÄÄDYTÄÄN PUHUMAAN ELÄMÄN MERKITYKSESTÄ.

Kun Henrik Dettmann eläköityi Suomen koripallo-maajoukkue Susijengin päävalmentajan paikalta, hän ja Saska Saarikoski päättivät lähteä koripallon juurille Yhdysvaltoihin pohtimaan menneitä vuosia ja sitä, mistä koripallossa oikein onkaan kyse. Matkan aikana Dettmann ja Saarikoski tapasivat mielenkiintoisia ihmisiä NBA-pomosta Lauri Markkaseen. Kaksikko ruotii ajatuksiaan tien päällä, ja samalla vahvistuu käsitys siitä, että kun Dettmann ja Saarikoski puhuvat koripallosta, he puhuvat ennen kaikkea elämästä.

Luopumisen tuska, radikaali rehellisyys, organisaation kurssin kääntäminen sekä rakkauden merkitys joka päiväisessä tekemisessä ovat muutamia teemoja kirjassa, josta löytyviä ajatuksia tekee tuon tuosta mieli alleviivata.

